

Становище на съдиите от Върховния касационен съд във връзка с разискванията на Съдийската колегия на ВСС в заседанието на 24.09.2024 г. по т. 6 от дневния ред – за конкурса за съдии в търговските отделения на апелативните съдилища

Съдиите от Върховния касационен съд изразяват категоричното си несъгласие с изразените виждания в заседанието на 24.09.2024 г. на част от членовете на Съдийската колегия на ВСС, обусловили тяхното негативно гласуване във връзка с приемане на решения по мотивираното предложение на КАК по чл. 193, ал. 2 ЗСВ за повишаване в длъжност на класираните кандидати за заемане на 18 длъжности „съдия“ в апелативните съдилища – търговско отделение, съгласно обявения конкурс с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 31/26.07.2022 г.

1. Напълно неоснователни са твърденията за допуснати нарушения на чл. 189, ал. 5 ЗСВ вр. чл. 36, ал. 4 от Наредба № 1 от 09.02.2017 г. на ВСС при конституиране на конкурсната комисия. Спазването на разпоредбата на чл. 189, ал. 5 ЗСВ в състава на конкурсните комисии да участва „хабилитиран учен по правни науки по съответната материя с академична длъжност доцент или професор“, преповторено в чл. 36, ал. 4 от Наредба № 1, е осигурено при избора чрез жребий от съответната колегия на Висшия съдебен съвет на хабилитиран учен по правни науки по съответната материя съгласно поименни списъци на хабилитираните учени, предоставени от юридическите факултети на висшите учебни заведения. В Класификатора на областите на висше образование и професионални направления, утвърден с Постановление на МС № 125 от 24.06.2002 г., прието на основание чл. 9, ал. 3, т. 4 от Закона за висшето образование, с шифър 3 е обособена област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“ с професионално направление 3.6 „Право“, като правните науки общо са класифицирани като *публичноправни, гражданскоправни, наказателноправни*, без самостоятелно дефинирана специализация по „*търговскоправни науки*“. Търговското право (обща и специална част) е част от гражданскоправните науки, съответно от частноправните науки. Няма отделна хабилитация конкретно „по търговско право“. Щом е придобита по съответния законов ред и е зачетена от съответното висше училище, компетентността на учения като „хабилитирано лице“ не може да бъде оспорвана на основание конкретната тясна научна област, в която са насочени научните му интереси.

Съдиите от ВКС акцентират върху обстоятелството, че поименният състав на конкурсната комисия с участието на д-р Венцислав Петров е определен съгласно чл. 189, ал. 5 ЗСВ с решение на Съдийската колегия по Протокол № 41/01.11.2022 г. Следва да се има предвид, че доцент д-р Венцислав Петров е утвърдено име в

научните среди в областта на гражданскоправните науки, включващи както приложимия при правораздаването от търговските отделения граждански процес, така и материалното право в общата и в специалната част на ЗЗД, което е част от търговското материално право. Понастоящем доцент д-р Венцислав Петров заема престижната длъжност на заместник-декан на Юридическия факултет на СУ „Климент Охридски“ и е арбитър в листите на Арбитражния съд при БТПП, разрешаващ изцяло търговски спорове.

2. Напълно неоснователни са твърденията за допуснати нарушения на чл. 39 и чл. 40а от Наредба № 1/09.02.2017 г. и чл. 193 ЗСВ. Класирането е извършено само въз основа на обективни критерии, предвидени в ЗСВ и Наредбата, които са посочени и в първата част на мотивираното становище на комисията по чл. 193 ЗСВ. Отделно от това в мотивите е посочено въз основа на проверените дела как е формирана оценката за всеки кандидат. Относно атестациите, проверките от по-горестоящите органи на съдебната власт и от Инспектората към Висшия съдебен съвет и кадровите досиета (чл. 40а, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредба № 1/09.02.2017 г.) комисията е основала преценката си на данните в документацията, предоставена от ВСС, и същата е намерила отражение в съответните цифрови компоненти. Всяка замяна на дела на кандидатите и причините, които са я наложили, са отразявани в протоколи, съставени и подписани от членовете на конкурсната комисия, които са предоставени на Комисията по атестирането и конкурсите към Съдийската колегия на ВСС. Комисията е направила обща оценка за притежаваните от кандидатите професионални качества, като е взела предвид резултатите от последното атестиране от по-горестоящите органи на съдебната власт и от Инспектората към Висшия съдебен съвет, данните от търговските отделения на апелативните съдилища, кадровото им дело – приоритет е даден на практическите познания на съдиите от окръжно ниво, и е преценила разгледаните и приключените дела, избрани от конкурсната комисия и представени от кандидатите. За всеки кандидат е извършена индивидуална комплексна оценка на базата на поставените оценки за данните по чл. 40а, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата, както и въз основа на извършената преценка на проверените дела при съобразяване на предвидените в чл. 40а, ал. 2, т. 1 и т. 2 общи и специфични критерии за притежаваните от кандидатите професионални качества. В съответствие с правомощията си по чл. 192, ал. 3 ЗСВ конкурсната комисия е изготвила и представила на КАК протокол за класирането на кандидатите заедно с мотивирано становище, в което е отразила решаващите си констатации и доводи, обусловили изводи за професионалните качества на отделните кандидатите. Мотивите са изготвени от всички членове на комисията, след като всеки един от тях се е запознал поотделно с представените дела, както и с всички данни по чл. 40а, ал. 1, т. 1 и т. 2 от Наредбата.

Съдиите от ВКС подчертават, че в мотивите към предложението на Комисията

по атестирането и конкурсите са обсъдени всички възражения, които бяха повдигнати в заседанието на Съдийската колегия на ВСС на 24.09.2024 г. След задълбочен анализ на всички релевантни за законосъобразното провеждане на конкурса факти в своето мотивирано предложение по чл. 193, ал. 2 ЗСВ Комисията по атестирането и конкурсите е посочила, че *„оценяването на кандидатите и резултатите от класирането им са съобразени с изискванията на чл. 39 и чл. 40а от Наредба № 1/09.02.2017 г. и чл. 193 ЗСВ, като класирането е извършено въз основа на критериите, предвидени в ЗСВ и Наредба № 1/09.02.2017 г.“*. На тази база и въз основа на предоставената в цялост конкурсна документация по проведения конкурс Комисията по атестирането и конкурсите е обосновала извода, *„че в конкурсната процедура, на всеки един от етапите, са спазените разпоредбите на Закона за съдебната власт и Наредба № 1/09.02.2017 г.“*. Нито един от изложените на заседанието на Съдийската колегия на 24.09.2024 г. аргументи не оборва горния извод на КАК.

3. Изцяло извън дискрецията на Съдийската колегия на ВСС е осъществяването на контрол върху мотивите на конкурсната комисия при оценяване на професионалните качества на кандидатите и тяхното класиране. Съгласно чл. 42, ал. 2 от Наредбата Комисията по атестирането и конкурсите *внося* в съответната колегия на ВСС мотивирано предложение за повишаване или за преместване на кандидатите, *класирани на първо място* за длъжностите в съответните органи на съдебната власт. В изключителна компетентност на конкурсната комисия е да оценява и класира съответния кандидат за повишаване в длъжност на базата на посочените в ЗСВ критерии, както и да мотивира преценката си за притежаваните от него правни познания в съответната материя съобразно констатациите от непосредствено проверените дела и преписки. Кадровият орган с решението по чл. 193, ал. 5 ЗСВ не би следвало да ревизира, подменя и тълкува оценката на конкурсната комисия.

Несъобразяването на Съдийската колегия на ВСС с обявеното класиране на кандидатите чрез приемане на решение за възобновяване на конкурса от фазата на формиране на нова конкурсна комисия би създадо опасен прецедент в дейността на ВСС, при който административният орган пряко уврежда правата на класираните кандидати без възможност същите да се защитят по съдебен ред. Следва да се има предвид, че времето удължаване на обявения с решение на Съдийската колегия на ВСС от 26.07.2022 г. конкурс с още минимум от една година засяга правата и на съдиите, които са придобили междуременно необходимия стаж за участие в нов конкурс за попълване на щата в търговските отделения на апелативните съдилища (извън обявените 18 бр. и тези, които биха могли да бъдат заети по реда на чл. 193, ал. 6 ЗСВ). Отделен е въпросът, че връщането на конкурса в неговото начало, при липсата на съществени процесуални нарушения при неговото провеждане, би поставило членовете на новата комисия в невъзможност да преценят дали следва да си направят

отвод и как да процедират при изготвяне на мотивите за класирането. Съдиите от ВКС са категорични, че незачитането на предложението на Комисията по атестирането и конкурсите е в отклонение на досегашната практика на ВСС при провеждането на конкурсите за повишаване в длъжност, както и че бламирането от страна на Съдийската колегия на ВСС на резултатите от извършеното класиране дискредитира конкурсното начало, въведено в ЗСВ като основен принцип при кадровото развитие на съдиите.

4. Удължаването на срока за провеждане на конкурса за повишаване в длъжност на класираните кандидати за заемане на 18 длъжности „съдия“ в апелативните съдилища – търговско отделение, чрез приемане на решение на Съдийската колегия за възобновяване на конкурса от фазата на формиране на нова конкурсна комисия би обусловило необходимост от продължаване на командироването на съдии в търговските отделения в степен, многократно надхвърляща духа на закона, застъпен при правното регламентиране на този институт в чл. 227 ЗСВ. Безсрочното командироване на незаеят щат на основание чл. 227, ал. 2 ЗСВ създава основателно опасение за възможност за фактическо повишаване в длъжност без явяване на конкурс, а единствено въз основа на субективната преценка на председателя на съда. При необосновано продължителен срок командироването от мярка, която следва да се използва само по изключение, може да се превърне в компенсаторен механизъм, който да постави под съмнение независимостта на командирования съдия – риск, който е отчетен както от Венецианската комисия, така и в практиката на СЕС и на ЕСПЧ.

Резултатът от извършената проверка, разпоредена от председателя на ВКС, за командированите съдии в Софийския апелативен съд сочи, че към 01.01.2023 г. при щат от 21 съдии в търговската колегия на САС са работили 7 съдии – титуляри, и 14 командировани съдии. V търговски състав в ТО и IX търговски състав в ТО *се състоят само от командировани съдии*. Средният срок на командироване на съдиите в търговското отделение на САС надхвърля четири години. Подобно е положението и в търговските колегии на Пловдивския, Варненския и Бургаския апелативни съдилища. Безспорно е, че основната причина за това състояние са непроведените или неприключилите в законовите срокове конкурси (последните съдии, назначени въз основа на конкурс в търговското отделение на САС, са от месец юли 2016 г.). Посоченото обстоятелство следва да бъде взето предвид от Съдийската колегия на ВКС с цел недопускане ново забавяне и блокиране нормалното функциониране на системата за повишаване на съдиите в длъжност.

5. На последно място, но не и по важност, съдиите от ВКС декларират своето несъгласие със становищата на част от членовете на Съдийската колегия, изразени в заседанието на 24.09.2024 г., в които не се отчита огромният по обем труд, положен от

членовете на конкурсната комисия. В продължение на година и два месеца, включително и по време на съдебната ваканция, всеки един от членовете на комисията е проверил материалите по 1200 приключили производства (200 кандидати по 6 приключили производства, като фактически проверените дела са над 3000, тъй като представените влезли в сила решения са били предмет на въззивно и в много случаи и на касационно обжалване). За успешното провеждане на конкурса, с две решения на Общото събрание на Търговската колегия на ВКС, част от правораздавателната дейност на четиримата съдии бе поета като допълнителен извънреден ангажимент от останалите съдии в колегията. Комисията заседава и по време на съдебната ваканция, като през последните дни на месец март 2024 г. членовете на комисията работиха денонощно, съобразявайки се и с неколкостепенните молби на председателя на Комисията по атестирането и конкурсните протоколите за класирането заедно с мотивите да бъдат предадени на КАК до края на месеца. В тази връзка съдиите от ВКС категорично се противопоставят на незачитането на съвместно положения труд на четиримата съдии от ВКС чрез споделяне от членове на Съдийската колегия на ВСС на неоснователни възражения на кандидати срещу извършеното класиране и срещу публикуваните мотиви към него (направено за пръв път по този конкурс).

С оглед изложеното Пленумът на ВКС категорично счита, че Съдийската колегия на ВКС следва да пристъпи към приемане на решение по чл. 193, ал. 3 ЗСВ за повишаване в длъжности „съдия“ в апелативните съдилища – търговско отделение, по обявения конкурс с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 31/26.07.2022 г., като се има предвид, че конкурсната комисия, чийто поименен състав е определен с решение на Съдийската колегия по Протокол № 41/01.11.2022 г., е процедирала законосъобразно, професионално и добросъвестно.